

Περιεχόμενα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	X

Κεφάλαιο 1: Ιστορία Χαρτογραφίας

1.1 Ιστορική αναδρομή.....	1
1.1.1 Εισαγωγή στη χαρτογραφία	2
1.1.2 Η χαρτογραφία από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα	4
1.1.2.1 Το ρωμαϊκό κτηματολόγιο.....	9
1.1.2.2 Η χαρτογραφία στα θαλάσσια ταξίδια.....	12
1.1.2.3 Στρατιωτική χαρτογραφία.....	14
1.1.2.4 Ανάπτυξη της πανοραμικής χαρτογράφησης	16
1.1.3 Οι ανάγκες για εξέλιξη της χαρτογραφίας.....	20
1.2 Πλεονεκτήματα των γεωγραφικών συστημάτων πληροφοριών έναντι άλλων μεθόδων	22
1.3 Η πρώτη αυτόματη επεξεργασία γεωγραφικών πληροφοριών	22
1.4 Σημεία-ορόσημα στην ανάπτυξη των γεωγραφικών συστημάτων πληροφοριών.....	25
1.5 Ο μικροεπεξεργαστής.....	29
1.6 Πρόσφατη εξέλιξη των GIS.....	30
1.7 Τηλεπισκόπηση	31
1.8 Φωτογραμμετρία	33
Βιβλιογραφία	34

Κεφάλαιο 2: Βασικές αρχές των GIS

2.1 Εισαγωγή	45
2.2 Γενικός ορισμός των GIS	47
2.2.1 Οι έννοιες «Σύστημα» και «Πληροφοριακό Σύστημα».....	47
2.2.2 Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών	48
2.3 Συστατικά μέρη ενός GIS.....	54
2.4 Πώς λειτουργούν τα GIS;.....	56
2.5 Με ποιον τρόπο διαχειρίζονται την πληροφορία τα GIS;	58
2.6 Η έννοια της κλίμακας στα GIS.....	59
2.7 Βασικές λειτουργίες ενός GIS.....	64
2.8 Γιατί είναι σημαντικά τα GIS;	73
2.9 Πλεονεκτήματα των GIS	74
2.10 GIS & Συστήματα Αυτόματης Σχεδίασης	75
2.11 Τομείς εφαρμογής των GIS	76
2.12 Εφαρμογές των GIS.....	78
2.13 Web GIS	79

2.13.1 Πλεονεκτήματα των Web GIS	81
2.13.2 Πεδία εφαρμογής των Web GIS	82
2.13.3 Παραδείγματα Web GIS	83
2.14 Διεπιστημονικότητα των GIS	84
2.15 Χρήστες των GIS	85
Βιβλιογραφία	86

Κεφάλαιο 3: Είδη Δεδομένων

3.1 Εισαγωγή	89
3.2 Μοντέλα δεδομένων	94
3.2.1 Διανυσματικό μοντέλο	95
3.2.2 Ψηφιδωτό μοντέλο	102
3.3 Δεδομένα & Πηγές δεδομένων	108
3.4 Χωρικά δεδομένα	114
3.5 Αντικειμενοστραφές Μοντέλο Δεδομένων	118
3.5.1 Πλεονεκτήματα Αντικειμενοστραφούς έναντι Σχεσιακού Μοντέλου	119
3.6 Δομή γεωγραφικής βάσης δεδομένων	120
3.6.1 Χωρική ευρετηριοποίηση των δεδομένων	121
3.6.1.1 Ευρετηριοποίηση Quadtree	121
3.6.1.2 Ευρετηριοποίηση R-tree	122
3.6.1.3 Σύγκριση Quadtree και R-tree	122
3.7 Μεταδεδομένα	124
3.8 Περιγραφικά δεδομένα	125
3.9 GIS & Εξωτερικές βάσεις δεδομένων	129
3.9.1 DBMS και συνδεδεμένα επίπεδα πληροφορίας	129
3.9.2 Ζωντανής πρόσβασης αρχεία	130
3.9.3 Δημιουργία νέων πηγών δεδομένων	130
3.10 Εννοιολογικός σχεδιασμός	131
3.11 Λογικός σχεδιασμός	132
3.11.1 Φυσικός σχεδιασμός	132
3.12 Μετατροπή διανυσματικού μοντέλου σε ψηφιδωτό μοντέλο	134
3.13 Μετατροπή ψηφιδωτού μοντέλου σε διανυσματικό μοντέλο	135
3.14 Σύγκριση διανυσματικών και ψηφιδωτών μοντέλων	135
3.15 Ανάπτυξη ενός GIS	137
Βιβλιογραφία	141

Κεφάλαιο 4: Εισαγωγή Δεδομένων

4.1 Εισαγωγή	143
4.2 Εισαγωγή ψηφιδωτών δεδομένων	143
4.3 Εισαγωγή διανυσματικών δεδομένων	162
4.3.1 Ψηφιοποίηση	163
4.3.1.1 Έλεγχος & Διόρθωση ψηφιοποίησης	167
4.3.2 Εισαγωγή δεδομένων πινάκων	174
4.3.3 Γεωκωδικοποίηση	174
4.3.4 Γεωαναφορά διανυσματικών δεδομένων	176
4.4 Ταξινόμηση των μεθόδων γεωαναφοράς	178
Βιβλιογραφία	179

Κεφάλαιο 5: Συστήματα Συντεταγμένων

5.1	Εισαγωγή	183
5.2	Ιστορική αναδρομή στις χαρτογραφικές προβολές	185
5.3	Συστήματα συντεταγμένων	193
5.3.1	Γεωειδές - Ελλειψοειδές παραμόρφωσης	194
5.3.2	Γεωγραφικά συστήματα συντεταγμένων	196
5.3.2.1	Σφαιροειδή και Σφαίρες	199
5.3.2.2	Datums	201
5.3.3	Προβολικά συστήματα συντεταγμένων	203
5.3.3.1	Είδη προβολών	205
5.3.3.1.1	Προβολές Πραγματικής Κατεύθυνσης	205
5.3.3.1.2	Σύμμορφη/Ισόμορφη/Ισογώνιος Προβολή	206
5.3.3.1.3	Ισοδύναμη/Ισεμβαδική Προβολή	206
5.3.3.1.4	Ισαπέχουσα προβολή	206
5.3.3.1.5	Κωνική προβολή	207
5.3.3.1.6	Κυλινδρικές προβολές	209
5.3.3.1.7	Επίπεδες προβολές	209
5.3.3.2	Παράμετροι προβολών	210
5.3.3.2.1	Γωνιακές παράμετροι	211
5.3.3.2.2	Γραμμικές παράμετροι	213
5.4	Γεωγραφικοί μετασχηματισμοί - Τύποι προβολικών συστημάτων	213
5.5	Υποστηριζόμενες προβολές	215
5.5.1	Προβολή Aitoff	215
5.5.2	Προβολή Alaska Grid	215
5.5.3	Προβολή Alaska Series E	217
5.5.4	Ισεμβαδική Κωνική Προβολή Alber	218
5.5.5	Αζιμουθιακή Ισαπέχουσα Προβολή	220
5.5.6	Ισεμβαδική Κυλινδρική Προβολή Behrmann	222
5.5.7	Διπολική Λοξή Σύμμορφη Κωνική Προβολή	222
5.5.8	Προβολή Bonne	224
5.5.9	Προβολή Cassini-Soldner	225
5.5.10	Προβολή Chamberlin Trimetric	227
5.5.11	Παραβολική Προβολή Craster	228
5.5.12	Ισεμβαδική Κυλινδρική Προβολή	229
5.5.13	Διπλή Στερεογραφική Προβολή	230
5.5.14	Προβολή Eckert I	232
5.5.15	Προβολή Eckert II	234
5.5.16	Προβολή Eckert III	235
5.5.17	Προβολή Eckert IV	236
5.5.18	Προβολή Eckert V	238
5.5.19	Προβολή Eckert VI	240
5.5.20	Ισαπέχουσα Κωνική Προβολή	241
5.5.21	Ισαπέχουσα Κυλινδρική Προβολή	244
5.5.22	Ισορθογώνια Προβολή (Equirectangular Projection)	245
5.5.23	Στερεογραφική Προβολή Gall	247
5.5.24	Προβολή Gauss-Krüger	249
5.5.25	Γεωκεντρικό Σύστημα Συντεταγμένων	251
5.5.26	Γεωγραφικό Σύστημα Συντεταγμένων	251

5.5.27 Γνωμονική Προβολή	251
5.5.28 Great Britain National Grid	254
5.5.29 Προβολή Hammer-Aitoff	256
5.5.30 Λοξή Μερκατορική Προβολή Hotine	257
5.5.31 Προβολή Κϋονάκ	259
5.5.32 Ισοδύναμη Αζιμουθιακή Προβολή Lambert	260
5.5.33 Σύμμορφη Κωνική Προβολή Lambert	262
5.5.34 Προβολή Loximuthal	264
5.5.35 Προβολή McBryde-Thomas Flat-Polar Quartic	266
5.5.36 Μερκατορική Προβολή	267
5.5.37 Κυλινδρική Προβολή Miller	269
5.5.38 Προβολή Mollweide	270
5.5.39 Ορθογραφική Προβολή	272
5.5.40 Προβολή Plate Carrée	274
5.5.41 Πολυκωνική Προβολή	276
5.5.42 Ισεμβαδική Προβολή Τετάρτου Βαθμού	278
5.5.43 Διορθωμένη Λοξή Σύμμορφη Προβολή	279
5.5.44 Robinson	280
5.5.45 Ημιτονοειδής Προβολή	281
5.5.46 Στερεογραφική Προβολή	282
5.5.47 Εγκάρσια Μερκατορική Προβολή	284
5.5.48 Παγκόσμια Εγκάρσια Μερκατορική Προβολή	286
5.5.49 Προβολή Winkel I	287
5.5.50 Προβολή Winkel II	289
5.5.51 Προβολή Winkel Tripel	291
5.6 Συστήματα συντεταγμένων του ελλαδικού χώρου	292
5.6.1 Προβολικό σύστημα HATT	292
5.6.2 Προβολικό σύστημα 3 μοιρών (EMΠ 3° ή TM3°)	293
5.6.3 Παγκόσμια Εγκάρσια Μερκατορική Προβολή	294
5.6.4 Προβολικό σύστημα ΕΓΣΑ' 87	294
5.6.5 Ευρωπαϊκό Datum (European Datum 50/ED50)	295
5.6.6 Παγκόσμιο WGS 84 (World Geodetic System 1984)	295
5.6.7 Ευρωπαϊκό Επίγειο Σύστημα Αναφοράς 1989 (ETRS89)	295
Βιβλιογραφία	296

Κεφάλαιο 6: Ανάλυση Δεδομένων

6.1 Εισαγωγή	301
6.2 Ανάλυση γεωγραφικών δεδομένων	325
6.2.1 Επιλογή	328
6.2.1.1 Άλγεβρα λογικών κανόνων	328
6.2.1.2 Λειτουργίες των λογικών κανόνων	328
6.2.1.3 Λογικοί κανόνες στο GIS	332
6.2.1.4 Παράδειγμα χρήσης λογικών κανόνων	333
6.2.1.5 Λειτουργίες επιλογών	335
6.2.2 Γεωγραφικές αναζητήσεις	337
6.2.2.1 SQL Γεωγραφικές αναζητήσεις	341
6.2.3 Ανάλυση εγγύτητας	341
6.2.4 Διαγράμματα Voronoi	347
6.2.5 Ανάλυση επικάλυψης	347

6.2.6 Δειγματοληψία χωρικών δεδομένων	350
6.3 Ανάλυση περιγραφικής πληροφορίας	352
6.3.1 Στατιστική ανάλυση	353
Βιβλιογραφία	355

Κεφάλαιο 7: Χαρτογραφία

7.1 Χαρτογραφία	359
7.2 Θεματική χαρτογραφία	359
7.2.1 Είδη θεματικής χαρτογραφίας	367
7.2.1.1 Μοναδικές τιμές (Individual values)	370
7.2.1.2 Διαστήματα τιμών	370
7.2.1.3 Ραβδογράμματα & Κυκλικά διαγράμματα	375
7.2.1.4 Σύμβολα μεταβλητού μεγέθους	376
7.2.1.5 Πυκνότητα κουκκίδων	377
7.2.1.6 Κάνναβος	379
7.3 Χαρτογραφική γενίκευση	380
7.3.1 Αίτια γενίκευσης	385
7.3.2 Παράγοντες που επηρεάζουν τη χαρτογραφική γενίκευση	386
7.3.3 Εικασίες χαρτογραφικής γενίκευσης	386
7.3.4 «Αρχή της επιλογής»	386
7.3.5 Παραδείγματα εφαρμογής της χαρτογραφικής γενίκευσης	386
7.4 Διαμόρφωση χάρτη	388
7.4.1 Κλίμακα χάρτη	388
7.4.2 Δείκτης Βορρά	391
7.4.3 Κάνναβος συντεταγμένων	391
7.4.4 Υπόμνημα χάρτη	394
7.4.5 Τίτλος & Υπότιτλος χάρτη	394
7.4.6 Πνευματικά δικαιώματα	394
7.4.7 Πηγή προέλευσης δεδομένων	394
7.4.8 Σύστημα αναφοράς	395
7.4.9 Ένθετο	395
7.5 Γραφικά	395
7.5.1 Οπτικές μεταβλητές	396
7.5.1.1 Ποσοτικές οπτικές μεταβλητές	396
7.5.1.2 Ποιοτικές οπτικές μεταβλητές	396
7.6 Χαρτογραφική σχεδίαση	397
7.7 Τυπογραφία & Κείμενο	400
7.7.1 Τα χαρακτηριστικά του κειμένου	400
7.7.2 Διάστιχο και προσανατολισμός κειμένου	404
7.7.3 Ειδικά εφέ	405
7.8 Ετικέτες	406
7.8.1 Κατευθυντήριες γραμμές για την τοποθέτηση ετικετών σε έναν χάρτη	406
7.8.2 Αναγνωσιμότητα	407
7.8.2.1 Μέγεθος	409
7.8.2.2 Κείμενο και φόντο	409
7.8.2.3 Ο προσανατολισμός και η απόσταση του κειμένου	409
7.8.2.4 Χωρική τοποθέτηση κειμένου	413
7.9 Το χρώμα στη χαρτογραφία	413

7.9.1 Όραση	413
7.9.2 Χρωματική ορολογία	414
7.9.3 Μοντέλα χρωμάτων	415
7.9.4 Χρήση χρωμάτων	417
7.9.5 Εργαλεία επιλογής χρώματος	418
7.10 Διαδικτυακή χαρτογραφία & Χαρτογραφία φορητών συσκευών	418
7.11 Τριδιάστατη χαρτογραφία	421
Βιβλιογραφία	422

Κεφάλαιο 8: Μοντελοποίηση

8.1 Εισαγωγή	427
8.2 Χωρική παρεμβολή	428
8.2.1 Σύνθεση προβλήματος	429
8.3 Μέθοδοι παρεμβολής	431
8.3.1 Παρεμβολή τοπικής γειτνίασης	431
8.3.1.1 Μέθοδος Αντίστροφων Αποστάσεων	432
8.3.1.2 Παρεμβολή Φυσικής Γειτνίασης	434
8.3.1.3 Μέθοδος Τετράπλευρης Παρεμβολής	435
8.3.1.4 Μέθοδος Τριγωνικής Προσομοίωσης με Εξομάλυνση	436
8.3.2 Γεωστατιστικές μέθοδοι χωρικής συσχέτισης	437
8.3.2.1 Θεωρία της περιφερειοποιημένης μεταβλητής	438
8.3.2.2 Μοντέλο Βέλτιστης Παρεμβολής	440
8.3.2.3 Μέθοδος Γραμμικής Παρεμβολής Kriging	441
8.3.3 Μέθοδοι διακύμανσης	444
8.4 Επιλογή βέλτιστης μεθόδου παρεμβολής	446
8.5 Επιλογή παραμέτρων παρεμβολής και αποτίμηση της ακρίβειας της παρεμβολής ..	449
8.6 Η χωρική πληροφορία στην τεχνολογία της γεωπληροφορικής	451
8.7 Ανάλυση αναγλύφου	452
8.7.1 Ψηφιακό μοντέλο εδάφους	453
8.7.2 Τοπικές παράμετροι	455
8.8 Παράμετροι της ευρύτερης περιοχής	458
8.9 Παράμετροι απορροής	458
8.10 Παράμετροι εντοπισμού ακτινοβολίας	461
8.11 Παράμετροι όγκου	462
8.12 Δείκτης Παράκτιας Τρωτότητας	462
8.12.1 Ιστορική εξέλιξη του CVI	463
8.12.2 Μεταβλητές CVI	466
Βιβλιογραφία	475
Ευρετήριο	479